

INFORMATIEVAARDIGHEDEN

Projectboek

FIND IT!

**Maak je eigen werkstuk en
vind alle info die je zoekt!**

GROEP 5-8

COLOFON

Dit project is gratis voor alle scholen in Nederland en bestaat uit dit projectboek en vijf digibordlessen.

Zie <https://futurenl.org/> en klik op 'scholen' en 'lesmateriaal'.

Stichting FutureNL wil dat ieder kind in het Nederlandse basisonderwijs digitale vaardigheden kan ontwikkelen. Hiervoor ontwikkelt FutureNL leerlijnen, lesmateriaal en worden gratis CodeUren en trainingen voor leerkrachten aangeboden. Stichting FutureNL werkt samen met scholen, overheden, universiteiten, bibliotheken en het bedrijfsleven om de doelstelling te bereiken. Meer informatie: www.futurenl.org

Dit project is ontwikkeld in samenwerking met de bibliotheken in Eindhoven, Kennemerwaard, West-Achterhoek, Amsterdam, Groningen, Delft, Utrecht, Amstelland, Hilversum, Vlaardingen, Oostland, Lek & IJssel, Midden-Brabant, Aan den IJssel, de Koninklijke bibliotheek, Probiblio, NDB Biblion en De Bibliotheek AanZet.

Dit project is mede mogelijk gemaakt door Het Rijksmuseum en het SIDN fonds..

Versie 1.1, 2019

Projectleiding FutureNL: Jenya Krul

Projectleiding ontwikkeling lesmateriaal: Lian van de Wiel (DUCT educatie)

Auteur: Barbara Peters (de Hulpmotor)

Eindredactie: Firiën Dubben (DUCT educatie)

Beeldverwerving: Liane Volgers

Ontwerp en vormgeving: Buro de Kuyper

Film: Annike Kaljouw (Het Gouden Oog)

Foto's en illustraties:

Disney, Karin Ligthart, Liane Volgers, Shutterstock, Wikimedia CC

FIND IT!

Dit jaar ga je op school werken in projecten of je gaat een werkstuk maken. Dat betekent dat je op zoek gaat naar informatie over een bepaald onderwerp; vaak een onderwerp dat je zelf mag kiezen. Maar waar vind je die informatie? In dit project leer je hoe je op verschillende manieren aan informatie komt, bijvoorbeeld door naar de bibliotheek te gaan en op internet te zoeken.

Als je informatie gevonden hebt over jouw onderwerp, ga je beoordelen of de informatie wel bruikbaar en betrouwbaar is. En heb je de antwoorden op je vragen gevonden? Dan is het tijd om die informatie in je eigen woorden op te schrijven. Dat is best lastig, maar wel handig om te leren. Want door de gevonden informatie in je eigen woorden op te schrijven, laat je zien dat je weet waar je het over hebt en onthoud je het beter. Hoe je dit allemaal doet, dat leer je in dit project!

Veel plezier!

INHOUD

Projecten in de praktijk	4
Les 1 Kies het zelf	6
Les 2 Bronnen, bronnen, bronnen	12
Les 3 Verzamelen maar!	18
Les 4 In je eigen woorden	24
Les 5 Jouw werkstuk	30

PROJECTEN IN DE PRAKTIJK

Informatie leren vinden en beoordelen op bruikbaarheid is niet alleen handig voor op school, maar ook voor later. Of je nou in een museum gaat werken of meubels gaat maken – in bijna ieder beroep is het handig om goede informatie te kunnen vinden!

Naam: Sander Daams
Beroep: Educator Primair Onderwijs
Organisatie: Rijksmuseum

WAT DOE JE VOOR WERK?

Ik maak rondleidingen en bedenk workshops voor leerlingen, presenteer filmpjes over kunst, organiseer inspiratiedagen voor leerkrachten en overleg met hen hoe ik de leukste programma's kan maken voor in het museum.

WAAROM IS INFORMATIE ZOEKEN BELANGRIJK VOOR JOU?

Informatie zoeken is heel belangrijk voor mijn werk. Als ik rondleidingen of workshops bedenk over een thema uit de kunst of over bepaalde voorwerpen uit de collectie, dan moet ik daar de juiste historische informatie bij gebruiken. Verder moet ik goed op de hoogte zijn van wat er speelt op scholen en bij leerkrachten. Zo wil ik weten welke onderwerpen er worden behandeld in de klas die aansluiten op onze collectie.

WELK TYPE INFORMATIEZOEKER BEN JE?

Ik ben een echte kijker. Ik neem het beste informatie op als ik iets zie en er een verhaal bij hoor. Dus bijvoorbeeld als ik een filmpje kijk of als iemand mij iets vertelt. Verder leer ik ook veel door te doen.

HEB JE EEN GOEDE INFORMATIETIP?

Wist je dat er veel informatie over kunst en onze collectie te vinden is op onze website? En daarnaast hebben wij de grootste kunstboekencollectie van Nederland, te vinden in de bibliotheek van het museum.

Naam: Rémon Brugman
Beroep: Politieagent
Organisatie: Politie Eenheid Den Haag

WAT DOE JE VOOR WERK?

Tijdens mijn werk op straat maak ik heel veel verschillende dingen mee. Bijvoorbeeld het verkeer regelen, omdat er een aanrijding is geweest tussen meerdere auto's. Of achter een dief aanrennen, omdat die iets heeft gestolen uit een winkel. Maar ook iemand de weg wijzen of een ruzie op straat sussen.

WAAROM IS INFORMATIE ZOEKEN VOOR JOU BELANGRIJK?

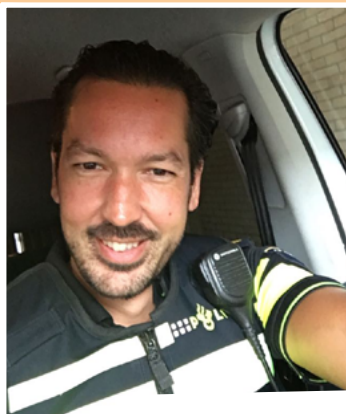
Dat is heel belangrijk, omdat we vaak een soort puzzel proberen op te lossen met verschillende stukjes informatie. Stel: er is een kind dat de weg naar huis niet terug kan vinden. Dan vraag je waar het kind voor het laatst is gezien, want misschien hangen daar in de buurt camera's waarop te zien is in welke richting het kind gelopen is. Die informatie kunnen we dan snel door appen naar andere agenten, zodat zij ook mee kunnen zoeken.

WELK TYPE INFORMATIEZOEKER BEN JE?

Net zoals de meeste politiemensen ben ik een doener, kletser en kijker. Door te kletsen met verschillende mensen krijg je veel te horen. Bijvoorbeeld dat er ergens in de buurt gevaarlijk vuurwerk wordt afgestoken; dat kan ik dan in de gaten houden of afpakken. En politiewerk is ook veel doen en kijken, door op straat aanwezig te zijn en op te letten of alles in orde is.

HEB JE EEN GOEDE INFORMATIETIP?

Het is goed om te kijken of informatie klopt. Als je bijvoorbeeld van iemand een fiets wilt kopen en je wilt zeker weten dat die niet gestolen is, kijk dan op de site stopheling.nl.

Naam: Emma Eigenraam
Beroep: Medewerker Educatie
Organisatie: Openbare Bibliotheek Amsterdam (OBA)

WAT DOE JE VOOR WERK?

Ik help kinderen met het vinden van de juiste boeken, dus boeken die ze interessant vinden en die passen bij hun leesniveau. En soms kunnen kinderen een boek niet in de kast vinden, dan help ik mee. Ook heb ik bedacht dat het goed zou zijn als de bibliotheek een kinderdirecteur zou hebben. En die hebben we nu ook! Samen met de kinderdirecteur bedenk ik wat er nog beter kan aan de bibliotheek en verzinnen we nieuwe activiteiten voor kinderen.

WAAROM IS INFORMATIE ZOEKEN VOOR JOU BELANGRIJK?

Als mensen in de bibliotheek op zoek zijn naar een boek, spel of film dan wil ik ze graag goed helpen. Daarom is het belangrijk dat ik zelf alles goed en snel kan vinden. En ik moet veel kennis hebben van welke boeken er allemaal zijn en nieuw uitkomen; dus ik lees veel over boeken, bijvoorbeeld op internet in boekenblogs en in tijdschriften.

WELK TYPE INFORMATIEZOEKER BEN JE?

Ik ben een echte lezer!

HEB JE EEN GOEDE INFORMATIETIP?

Als je in de bibliotheek bent, kan je het beste de hulp inschakelen van de catalogus. Dat is een soort zoekmachine speciaal voor de bibliotheek. In de catalogus staan alle boeken en andere materialen die in de bibliotheek te vinden zijn. Je kunt de catalogus ook thuis bekijken, via de website van de bibliotheek. Zo kun je van tevoren al kijken of er boeken zijn die jij interessant vindt.

Naam: Walewijn Grondman
Beroep: Meubelmaker
Organisatie: Walewijn Grondman Ontwerp & Realisatie

WAT DOE JE VOOR WERK?

Ik maak meubels, interieurs en de inrichting van tentoonstellingen. Vaak denk ik ook mee over vorm, inhoud en ontwerp.

WAAROM IS INFORMATIE ZOEKEN VOOR JOU BELANGRIJK?

Als meubelmaker is het belangrijk om de trends van het moment te kunnen spotten. Daar gebruik ik Instagram en Pinterest voor. Soms heb ik wat bedacht en weet ik niet hoe ik het moet maken. Dan zoek ik op internet of vraag ik het aan een collega. Mensen die hetzelfde vak uitoefenen weten vaak wel waar je moet zoeken, of hebben net toevallig dat ene boek nog liggen waar bijvoorbeeld in staat welke manieren er allemaal zijn om hout te buigen.

WELK TYPE INFORMATIEZOEKER BEN JIJ?

Ik ben een kijker, lezer en kletser. Voor het vinden van de juiste sfeer ben ik meer een kijker. Dan kijk ik in tijdschriften en op Pinterest. Voor het vinden van de juiste techniek lees ik informatie op internet of praat ik met een collega.

HEB JE EEN GOEDE INFORMATIETIP?

Op de site <https://www.instructables.com/howto/nederlands/> vind je uitleg hoe je allerlei maffe en bijzondere dingen kunt maken.

Kies het zelf

In deze les oefen je:
met het bedenken van
vragen bij een onderwerp
dat je zelf hebt gekozen.

1 Verken je interesses

Je gaat verkennen wat jij interessante onderwerpen vindt.
Beantwoord deze vragen en je komt erachter!

Waar word je blij van?

Wat is je lievelingseten?

Waar zou je graag naartoe gaan op vakantie?

Welk dier zou je willen zijn?

Wat is het meest oneerlijke dat je ooit hebt gehoord?

2 Doe ideeën op

Je gaat je interesses nog verder verkennen.
Bekijk de ideeënlijst hiernaast.
Vul bij drie categorieën iets in waar je meer over zou willen weten.
Of verzin er zelf een nieuwe categorie en onderwerpen bij!

IDEEËNLIJST

Categorie	Voorbeelden van onderwerpen	Ik wil meer weten over:
Bekende organisatie of product	Apple, Ferrari, Adidas, IKEA, Amnesty International, Nintendo, een voetbalclub, unicef, Ben & Jerry's, Het klokhuis	
Beroemd persoon	Columbus, Aletta Jacobs, Beyoncé, Ed Sheeran, Annie MG Schmidt, John F. Kennedy	
Beroep	steward, fotograaf, tandarts, conservator, personal trainer, dierenverzorger, bibliothecaris, meubelmaker, rechercheur, influencer	
Dieren	een zeldzaam dier, een uitgestorven dier, een dier dat jij bijzonder vindt	
Eten en drinken	voedsel verbouwen, eten bereiden, gezond eten	
Geloof	welke gebruiken, welke feestdagen, welke landen, het ontstaan	
Gevoelens	verdriet, jaloezie, verliefdheid, woede, schaamte	
Kunst en cultuur	muziek, schilderkunst, literatuur, dans, een kunstenaar	
Landen en plaatsen	het leven in een bepaald land, het ontstaan van een bepaalde stad, een gebied (bijvoorbeeld het Himalaya-gebergte, de jungle)	
Menselijk lichaam en geest	botten, huid, hoogtevrees, blindheid, medicijnen, de hik, stotteren	
Natuurverschijnsel	aardbeving, tsunami, noorderlicht, vulkaanuitbarsting	
Planten	onkruid, giftige planten, bomen, bloemen, kruiden	
Sport en hobby	voetbal, hockey, tennis, judo, schermen, skaten, schaken, scouting, toneel, ballet	
Uitvinding	bril, ritssluiting, couveuse, geldautomaat, zomertijd, heteluchtballon	
Vroeger	een gebeurtenis of voorwerp uit het verleden, het leven van je grootouders, een tijdvak of tijdperk (bijvoorbeeld de middeleeuwen)	
Vul hier zelf iets in:	vul hier zelf iets in:	

★ TIP

Voorkom dat je onderwerp te breed is. Sport is bijvoorbeeld zo'n breed onderwerp, want er staan al 152 sporten op de lijst van sporten van het NOC*NSF (dat is de vereniging van Nederlandse sportorganisaties). Die kun je onmogelijk allemaal in je werkstuk beschrijven!

★ TIP

Als je een bepaalde categorie interessant vindt, dan wordt het kiezen van een onderwerp makkelijker. Vind je bijvoorbeeld geschiedenis leuk, dan vind je waarschijnlijk veel onderwerpen uit het verleden boeiend om te gaan onderzoeken.

3 Maak het bijzonder!

Je kunt je werkstuk of project ook een bijzondere vorm geven. Kijk maar eens hieronder. Geef door het kleuren van de sterren aan welke vorm je leuk vindt.

Vorm	Onderwerp	Aantal sterren
Een reisgids	Dit is een geschikte vorm als je kiest voor een land, gebied of plaats.	☆☆☆
Een kookboek	Wil je meer weten over eten en drinken? Schrijf een kookboek waarin je uitleg geeft over bijvoorbeeld de ingrediënten, hoe je het gerecht maakt en of het dagelijks kost is of juist een feestmaal.	☆☆☆
Een tijdschrift	Is je onderwerp bijvoorbeeld mode, architectuur of sport? Maak er dan een tijdschrift over met verschillende rubrieken. Bijvoorbeeld met weetjes over de sport en een interview met een echte sporter.	☆☆☆
Een <i>Hoe overleef ik...</i> boek	Dit kan bijvoorbeeld gaan over de jungle of over een aardbeving, maar ook over een verhuizing of het leven zonder telefoon.	☆☆☆
Een <i>Hoe werkt een...</i> boek	Dit past goed bij een onderwerp dat te maken heeft met natuur of met technologie, zoals de bloedsomloop, een raket of een computer.	☆☆☆
Vul hier zelf wat in...	Dit past goed bij het onderwerp:	☆☆☆

★ TIP

Kijk ook eens naar de verschillende soorten boeken in de bibliotheek, welke categorieën zijn er allemaal? Misschien kom je zo wel op een leuk onderwerp waar je anders nooit op was gekomen.

4 Kies je onderwerp!

Kijk nu nog eens naar wat je bij opdracht 1, 2 en 3 hebt ingevuld. Weet al welk onderwerp je gaat kiezen? Vraag eventueel nog tips aan een klasgenoot. Schrijf nu je onderwerp op!

En weet je ook al of je je project of werkstuk een bepaalde vorm wilt geven? Dat kun je ook later nog besluiten hoor! Als je het al wel weet, schrijf het dan hier op.

Ik kies voor de deze vorm:

Mijn onderwerp is:

5 Maak een mindmap

Zo, je hebt een onderwerp gekozen. Nu ga je bedenken wat je al weet over je onderwerp en wat je er nog over wilt weten. Dat kun je doen door een mindmap te maken over je onderwerp.

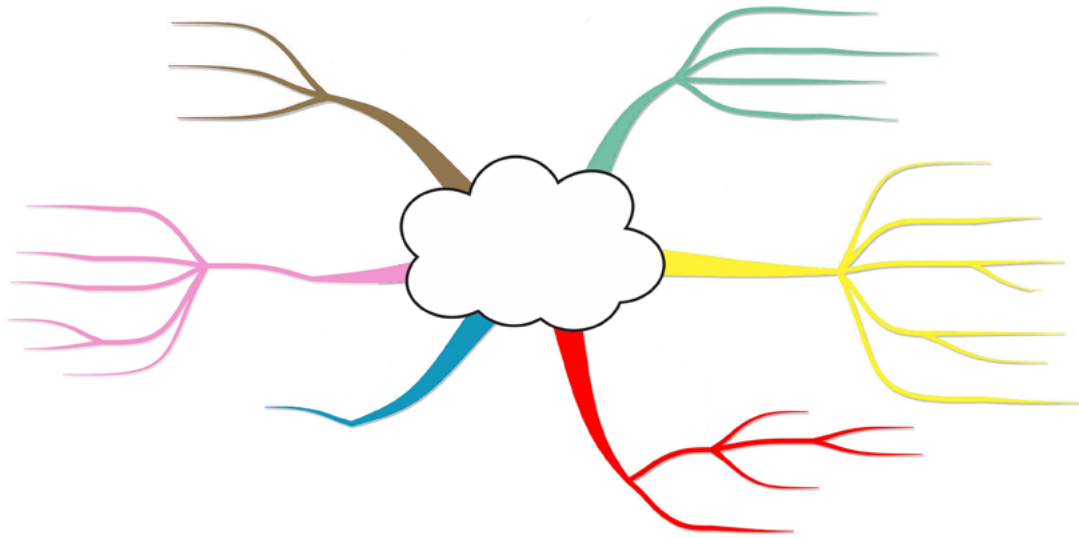
Stap 1 ▶ Schrijf in het midden het onderwerp van je mindmap.

Stap 2 ▶ Waar denk je aan bij dit onderwerp? Schrijf het op bij een gekleurde lijn.

Stap 3 ▶ Waar denk je aan bij de woorden die je net hebt opgeschreven? Schrijf deze nieuwe woorden op bij de 'vingers' die aan de lijn vastzitten.

★ TIP

Meer informatie over een mindmap maken vind je op bladzijde 10.

6 Bedenk vragen

Bedenk nu zo veel mogelijk interessante, originele of gekke vragen over je onderwerp. Gebruik hierbij de woorden die nu bij de 'vingers' in je mindmap staan.

Stap 4 ▶ Bedenk vragen bij de woorden uit stap 3. Schrijf je vragen hieronder op.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

★ TIP

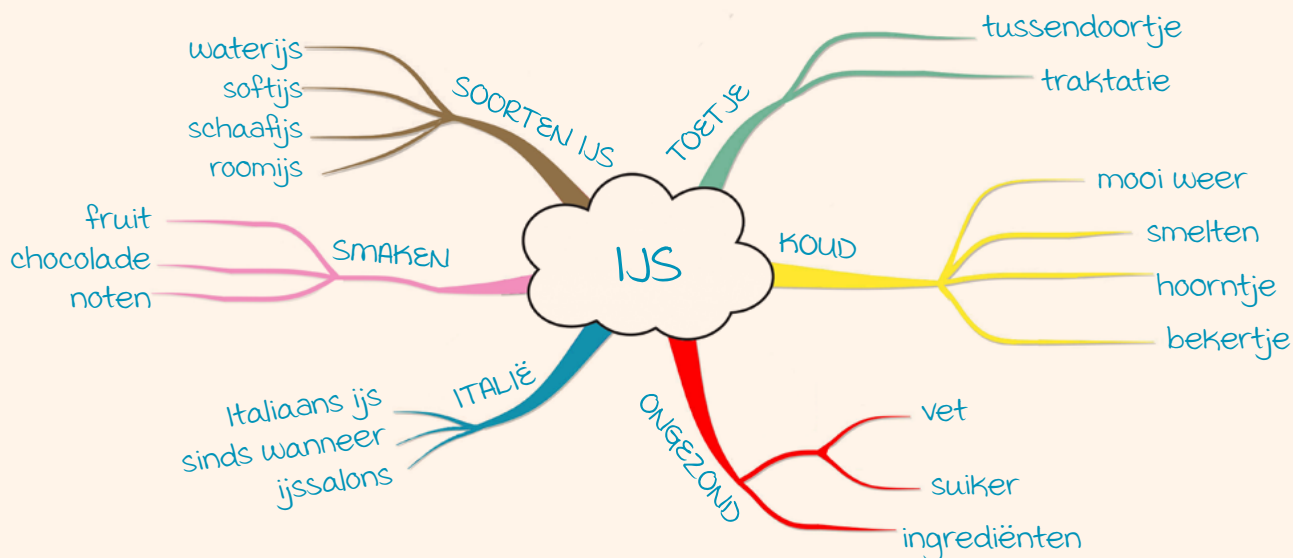
Bedenk WWWWH-vragen. Dat zijn vragen die beginnen met: Wie, Wat, Wanneer, Waarom en Hoe.

★ TIP

Bespreek je onderwerp met een klasgenoot en bedenk samen nog meer interessante vragen!

MAP JE MIND!

Met een mindmap zet je je gedachten en ideeën op een rijtje. En door ideeën op te schrijven, komen er ook steeds meer nieuwe ideeën bij! Iedere gedachte levert namelijk gemiddeld drie nieuwe ideeën op. Je kunt je mindmap dus steeds verder aanvullen.

HOE MAAK JE EEN MINDMAP?

Stap 1 ▶

Schrijf of teken in het midden het onderwerp van je mindmap.

Stap 2 ▶

Waar denk je aan bij dit onderwerp? Schrijf het op bij een gekleurde lijn.

Stap 3 ▶

Waar denk je aan bij de woorden die je net hebt opgeschreven? Schrijf deze nieuwe woorden op bij de 'vingers' die aan de lijn vastzitten.

Stap 4 ▶

Bedenk bij de woorden uit stap 3 vragen die beginnen met Wie, Wat, Wanneer, Waarom en Hoe.

VOORBEELDEN VAN VRAGEN

In
welk jaar is Italiaans
ijs uitgevonden?

Waarom
eten mensen in
Scandinavië zoveel
ijs terwijl het daar
meestal koud is?

Hoe maak
je softijs?

Wat zijn de
ingrediënten van
roomijs?

Schrijf zoveel mogelijk
gedachten op. Niks is
fout, alles kan!

VOORDELEN VAN MINDMAPPEN:

- Je komt snel tot veel ideeën
- Je kunt je ideeën ordenen
- Je kunt een mindmap gebruiken voor werkstukken, projecten en spreekbeurten
- Je kunt een mindmap alleen maken, maar ook in tweetallen en in groepjes

WAT DOE JE MET EEN MINDMAP?

Een mindmap geeft een overzicht van gedachten, ideeën en vragen over jouw onderwerp. En je komt op nieuwe vragen. Met een mindmap zie je ook op welke vragen je nog geen antwoord weet. Daar moet je dus informatie over zoeken.

De informatie die je vindt, schrijf je niet in je mindmap. Want dat past niet. Doe je dat toch, dan wordt hij voller en voller en raak je het overzicht kwijt. De informatie die je vindt, schrijf je in een schrift. Of je gebruikt de computer. Dan gebruik je meestal het programma Word. Dat is een programma waar je teksten in kunt schrijven, in kunt 'plakken' en in kunt bewerken.

WERKEN MET WORD

Ga je met Word aan de slag? Kijk dan eens op het YouTube-kanaal van FutureNL bij de afspeellijst Word. Daar vind je korte filmpjes met uitleg over hoe Word werkt. Bijvoorbeeld over hoe je tekst kunt bewerken en hoe je plaatjes invoegt.

Bronnen, bronnen, bronnen

In deze les oefen je:
met het vinden van geschikte
informatiebronnen.

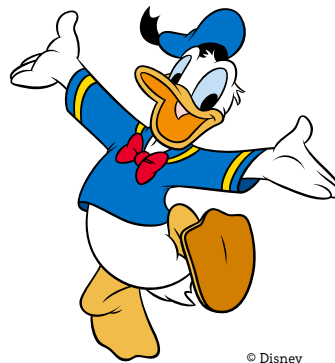

1 Doe de test: welk type informatiezoeker ben jij?

Beantwoord onderstaande vragen. Kruis het antwoord aan dat het beste bij je past.

1 Wat doe jij graag?

- a Een boek of de Donald Duck lezen
- b TV of YouTube-filmpjes kijken
- c Kletsen met vrienden of vriendinnen
- d Iets gaan doen in de buurt of in de stad

© Disney

2 Welke omschrijving past het beste bij jou?

- a Ik vind het leuk om nieuwe dingen te weten te komen en daar over te lezen
- b Ik ben meestal de eerste die wat bijzonders of iets moois ziet
- c Ik houd ervan om te praten en samen te werken
- d Ik vind het leuk om ergens naar toe te gaan en nieuwe dingen te ontdekken

3 Op een vrije middag ga ik het liefst:

- a naar de bibliotheek of de boekwinkel
- b naar de bioscoop of gamen
- c met vrienden afspreken en wat rondhangen en kletsen
- d naar mijn sport- of hobbyclub

4 Als ik vrijwilligerswerk zou gaan doen, dan zou ik kiezen voor:

- a voorlezen aan blinde mensen
- b vogels tellen in het park
- c op bezoek gaan bij oudere mensen
- d zwerfvuil uit de natuur halen

5 Dit beroep past het beste bij mij:

- a journalist of schrijver
- b fotograaf of filmer
- c verkoper of serveerster
- d topsporter of meubelmaker

2 De uitslag!

Vul hieronder in hoe vaak je a, b, c of d had aangekruist:

- a Heb je het meest gekozen voor antwoord a? Dan ben jij het type **Lezer**.
- b Was het antwoord b waar je het meest voor hebt gekozen? Dan ben jij het type **Kijker**.
- c Staat antwoord c bij jou bovenaan? Dan ben jij het type **Kletser**.
- d Heb je antwoord d het meest omcirkeld? Dan ben jij het type **Doener**.

WELK TYPE BEN JIJ?

Heb je van alles wat? Dan ben je alle types een beetje! Lees op de volgende bladzijde hoe jij graag informatie zoekt!

WELK TYPE INFORMATIEZOEKER BEN JIJ?

DE LEZER

Jij duikt graag in de boeken.

Zoek voor je werkstuk of project eerst in de online bibliotheekcatalogus of ga naar de bibliotheek? Of misschien staan er thuis in de kast interessante boeken? Je kunt ook kijken op jeugdbibliotheek.nl. Daar vind je tips voor allerlei boeken over jouw onderwerp.

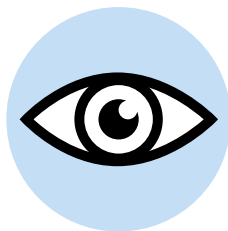
In elke openbare bibliotheek staat een kast met informatieve boeken, speciaal voor kinderen en jongeren. Je herkent ze aan een J op de rug. Je kunt ook tijdschriften gebruiken, bijvoorbeeld de *National Geographic Junior* of *Wild van Freek* over de natuur, *Kijk over techniek* of *Dada* over kunst en kunstgeschiedenis.

DE KLETSER

Jij praat graag met mensen.

Sterker nog, je vraagt ze de oren van hun hoofd. Zoek iemand die alles over jouw onderwerp weet en maak een afspraak voor een gesprek. Interview bijvoorbeeld je ouders, een oom, tante, buurvrouw, trainer of iemand anders die iets weet over jouw onderwerp. Zo kom je snel aan veel informatie! Onderwerpen die voor jou handig kunnen zijn: een beroep, een sport, een bekende organisatie of een product. Want daar kun je dan een 'expert' bij zoeken met wie je gaat praten! Maar ook over andere onderwerpen zijn natuurlijk experts te vinden die je van alles kunt vragen.

DE KIJKER

Jij gebruikt graag je ogen.

Ga naar sites zoals jeugdbibliotheek.nl of sites van organisaties, die hebben vaak al allerlei goede informatie bij elkaar gezet, ook filmpjes. Bekijk die eerst. Meer goede filmpjes over allerlei onderwerpen vind je op www.quest.nl/video, schooltv.nl/programma/clipphanger/ en willemwever.kro-ncrv.nl/vraag_antwoord. Door het bekijken van de filmpjes kun je al best veel te weten komen en weet je daarna beter wat je nog verder wilt gaan uitzoeken. Let op dat je wel aantekeningen maakt van de filmpjes die je bekijkt!

DE DOENER

Actie, daar houdt je van!

Ga daarom eerst ergens rondkijken, waardoor je al snel veel te weten komt over je onderwerp. Daarna weet je dan beter naar welke informatie je op zoek wilt gaan. Denk aan een bezoek aan een museum, een bedrijf, een werkplaats of een winkel. Misschien mag je zelfs wel een paar uurtjes meedoen of meehelpen!

Je kunt natuurlijk ook eerst een interessante plek uitzoeken en dat tot het onderwerp van je project of werkstuk maken. Kijk rond, laat je inspireren, stel vragen en maak aantekeningen. Vaak vind je op die plekken ook folders of brochures, waar handige informatie in kan staan.

3 Zoeken maar!

Zoek of bedenk nu twee bronnen die bij jouw type en bij je onderwerp passen. Werk eventueel samen met een klasgenoot.

Ben je dus het type Kijker en is je onderwerp roomijs? Zoek dan twee goede filmpjes op waardoor jij iets wijzer wordt over roomijs. Schrijf hieronder op wat je 'bron' is, dus waar je de filmpjes hebt gevonden.

Mijn onderwerp is:

.....

Twee goede bronnen zijn:

.....

.....

4 Nog meer bronnen

Je hebt je eerste bronnen gevonden, een goed begin! Nu ga je je wat meer verdiepen. Daar ga je ook andere bronnen voor gebruiken – dus bronnen van de andere types. Lees daarom eerst de tekstblokjes van de andere types. Dus ben je een Kijker? Lees dan nu hoe de Lezer, de Kletser en de Doener het aan zouden pakken!

Zoek nu twee boeken, filmpjes, sites en experts bij de vragen die je bedacht hebt bij opdracht 6 en 7 van de vorige les. Tip: gebruik ook de handige informatie op de volgende twee bladzijdes!

Boeken

Schrijf hieronder de titels van de boeken die je gevonden hebt.

1

2

Filmpjes

Schrijf hieronder de links van de filmpjes die je gevonden hebt.

1

.....

2

.....

Sites

Schrijf hieronder de links van de sites die je gevonden hebt.

1

.....

2

.....

Experts

Schrijf hieronder de namen en beroepen van de experts die je gevonden hebt.

1

2

★ TIP

Gaat je werkstuk of project over een onderwerp bij jou in de buurt, bijvoorbeeld de tandarts? Bel dan je eigen tandarts en vraag of je langs mag komen. Maak een afspraak voor een gesprek met de tandarts zelf of met de tandartsassistent. Maak eventueel ook foto's voor je werkstuk, bijvoorbeeld van de stoel of van de apparatuur die de tandarts gebruikt.

WAAR VIND JE INFORMATIE?

STARTSITES

Startsites zijn sites waar allerlei links naar filmpjes en boeken al voor je klaar staan. Ze zijn per onderwerp bij elkaar gezet, waardoor je meteen een handig overzicht hebt. Vind je het moeilijk om een onderwerp te verzinnen? Dan kun je ook eerst eens op deze startsites kijken en uit de lijsten die je daar ziet je onderwerp kiezen.

jeugdbibliotheek.nl is de landelijke site van de bibliotheken, met allerlei handige boeken en filmpjes voor kinderen, overzichtelijk geordend op allerlei onderwerpen.

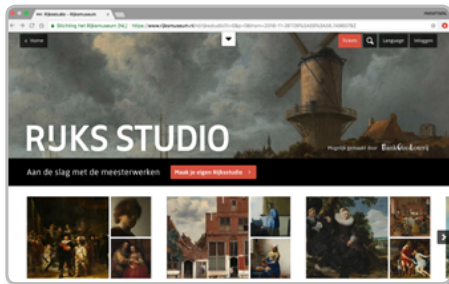
Op docukit.nl staan samenvattingen van alle docukit informatieboekjes. Je kunt informatie vinden door een zoekwoord in te typen. Maar je kunt ook zoeken in de verschillende categorieën of per schoolvak. Je vindt er ook veel filmpjes.

Er zijn ook speciale zoekmachines, waar de informatie is afgestemd op kinderen:

- wikikids.nl - deze site is een internetencyclopedie geschreven voor en door kinderen.
- <https://jouwzoekmachine.nl> - deze site kun je twee weken op proef gebruiken of vaker als jouw school een abonnement heeft.

Hoe weet je zeker dat de informatie op een site klopt? Dat controleer je door meerdere bronnen te bekijken. Dus kijk nog eens op een andere site, zoek het op in een boek of vraag het iemand die veel van het onderwerp weet.

MUSEA

Wil je weten welk museum voorwerpen en informatie heeft over jouw onderwerp? Ga dan naar de site: www.museumkaart.nl. Tik in het zoekvenster het onderwerp van je werkstuk. Dan vind je allerlei musea die daar over gaan. Zoek je een museum bij jou in de buurt? Vul dan ook je woonplaats of de provincie waar je woont in.

Veel musea hebben op hun site informatiepakketten voor een werkstuk of spreekbeurt. Op de site van het Museon bijvoorbeeld, vind je informatiepakketten voor het maken van een werkstuk over cultuur, natuur en techniek. <https://www.museon.nl/nl/werkstuk-spreekbeurt>

Wanneer je werkstuk of project gaat over een onderwerp uit de Nederlandse geschiedenis kijk dan op <https://www.rijksmuseum.nl/nl/rijksstudio>. Daar vind je veel mooie beelden van voorwerpen en kunst uit het verleden. Er staat ook uitleg bij.

Elke provincie in Nederland heeft een erfgoedhuis. Dat is een organisatie die veel informatie over de geschiedenis van de provincie bewaart. Vaak hebben erfgoedhuizen websites met goede informatie. Bijvoorbeeld: <https://www.geschiedenisvanzuidholland.nl/>

ORGANISATIES

Veel organisaties hebben handige informatie voor kinderen verzameld. Hier een paar voorbeelden:

Op de site van het Wereldnatuurfonds <https://rangers.wnf.nl> kun je informatie downloaden over allerlei wilde, bedreigde en interessante dieren. Op het informatieblad vind je informatie, mooie foto's en weetjes.

Op de site van Greenpeace vind je uitleg, foto's en filmpjes over dieren en plastic afval, en over de geschiedenis van Greenpeace.

Wil je meer weten over gezond eten en leven dan vind je op de site van het Voedingscentrum uitleg, weetjes, tips en quizvragen.

BOEKEN

Iedere bibliotheek heeft een online catalogus. Die van jouw bibliotheek kun je vinden op <https://www.bibliotheek.nl/lid-worden.html>

Onderaan deze pagina staat een blok: *Zoek een Bibliotheek bij jou in de buurt.*

Zoek in de bibliotheek naar de Junior informatieboekjes. Daar staat betrouwbare informatie in die door deskundigen is gecheckt. Moeilijke woorden worden in de trefwoordenlijst uitgelegd. In de rubriek 'Als je nog meer wilt weten' staan allerlei leestips.

In de reeks Corona informatieboekjes vind je informatie over allerlei categorieën: De aarde & haar bewoners, Geschiedenis, Natuur & milieu, Techniek & wetenschap, Rekenen & wiskunde, Creatief, Sociaal & emotioneel en Sport. Achterin staat een woordenlijst en vaak een lijst met websites voor meer informatie.

Professor kleinbrein en *Wees blij dat...* zijn series over geschiedenis. Je vindt er wonderlijke weetjes en fascinerende feiten over het verleden. De boeken *Land in zicht* gaan over de geschiedenis, bestuur, landschappen, cultuur en dieren uit een bepaald land.

FILMPJES

Op Schooltv.nl vind je informatieve filmpjes over Aardrijkskunde, Geschiedenis, Mens en natuur, Kunst, Drama en muziek, Sport en beweging, Mens en maatschappij, Geld, Nederlandse taal en spelling, Vreemde talen, Rekenen en Techniek.

Op Quest.nl vind je veel animatiefilmpjes over hoe dingen werken en in elkaar zitten. Denk aan *Hoe lang het duurt voor je een glas water weer uitplast?* of *Waarom heet pindakaas, pindakaas?*

Op de site https://willemwever.kro-ncrv.nl/vraag_antwoord vind je allerlei filmpjes van vragen die kinderen hebben gesteld aan Willem Wever. Ze staan handig in verschillende rubrieken. Staat jouw vraag er niet tussen? Dan kun je hem insturen!

En dan is er nog YouTube natuurlijk. Gebruik hier goede zoekwoorden, want op YouTube is heeeel erg veel te vinden. Je kunt ook kijken op de YouTube-playlists van organisaties. Zo heeft de playlist van Greenpeace bijvoorbeeld filmpjes over de Noordpool en de bij.

Verzamelen maar!

In deze les oefen je:
met het vinden van informatie
op internet en in de catalogus
van de bibliotheek.

1 Bedenk je zoekwoorden

Als je informatie gaat zoeken op internet of in de catalogus van de bibliotheek heb je 'zoekwoorden' nodig. Lees eerst op bladzijde 22 hoe het zoeken met zoekwoorden werkt.

Bedenk nu vijf zoekwoorden die passen bij je onderwerp en de vragen die je hebt bedacht in les 1. Schrijf je zoekopdrachten hieronder op. Werk eventueel samen met een klasgenoot.

Zoekwoorden bij mijn onderwerp	Aantal boeken
1	
2	
3	
4	
5	

2 Nog meer zoekwoorden

Ga naar de online catalogus van de bibliotheek bij jou in de buurt. Hoeveel boeken vind je als je de zoekwoorden van opdracht 1 intikt? Schrijf het aantal in de kolom 'Aantal boeken' bij opdracht 1.

★ TIP

Hoe weet je nou of een boek bij jouw leeftijd past? Daarvoor gebruik je het filter *Materiaalkeuze*. Kies daar voor *Boeken jeugd non-fictie*. Non-fictie betekent dat de inhoud van deze boeken niet verzonnen is, maar bestaat uit informatieve teksten. Non-fictie boeken kun je dus goed gebruiken voor je werkstuk of project.

★ TIP

Vind je heel veel of juist weinig boeken over je onderwerp? Probeer dan nieuwe zoekwoorden te vinden met synoniemen. Bij het woord *kust* geeft synoniemen.net de volgende suggesties: oever, wal, land

3 Gevonden!

Ga naar de online catalogus van de bibliotheek. Voer je zoekwoorden in en gebruik de filters. Heb je in de online bibliotheekcatalogus een boek gevonden over jouw onderwerp dat geschikt is voor kinderen? Schrijf dan de titel en de vindplaats op. Zoek minimaal drie titels.

Titel	Vindplaats
Bijvoorbeeld:	
De vogel top 100 van Nico de Haan	Rozet : 8-14 jaar - 2e verd. - Liefde & Leven - Dieren VOGELS HAAN
1	
2	
3	
4	
5	

★ TIP

Schrijf altijd de vindplaats op. Dan hoef je in de bibliotheek niet meer in de computer te zoeken en haal je het boek zo uit de kast!

4 Verzamelen!

Ga op zoek naar de titels die je bij opdracht 3 hebt ingevuld. Misschien ga je met de klas naar de bibliotheek, dan kun je tijdens dat bezoek deze boeken zoeken. Ga je niet met de klas naar de bibliotheek, ga dan met je ouders of een klasgenoot.

Heb je de titels van opdracht 3 gevonden? Ga dan verder met opdracht 5. Is het niet gelukt? Vraag dan hulp aan een medewerker van de bibliotheek of aan je ouders.

5 Bruikbare boeken

Je heb een aantal boeken gevonden over je onderwerp. Maar kun je er ook echt wat mee? Beantwoord voor elk boek de vragen in het schema hiernaast. Leen dan de boeken die je goed kunt gebruiken en zet de andere boeken weer terug in de kast.

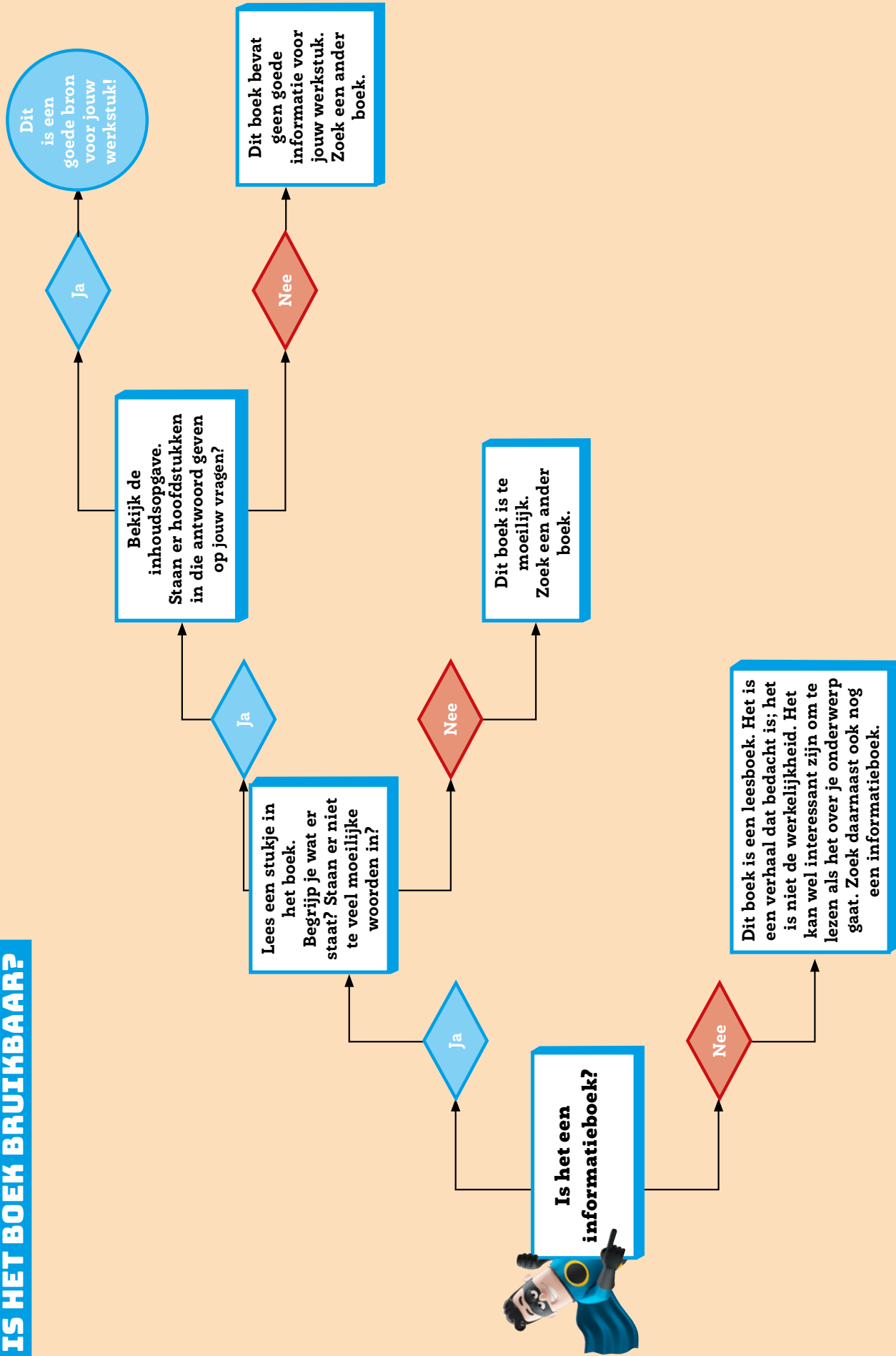
TIP

Vind je het boek niet?

- Dan is het misschien al uitgeleend. Je kunt boeken online reserveren. Let wel op, want soms kost dat geld!
- Vraag hulp aan de mensen die in de bibliotheek werken. Zij helpen je graag. En als het boek is uitgeleend, dan hebben zij misschien nog wel een tip voor een ander boek.

IS HET BOEK BRUIKBAAR?

ZOEK HET OP!

Wanneer je iets zoekt op internet of in de catalogus van de bibliotheek, moet je goed aangeven wat je precies zoekt. Een website of een boek zoeken over bijvoorbeeld 'vogels' is niet handig. Dan krijg je een hele lange lijst met websites of boeken over allerlei soorten vogels. Daarom moet je je zoekopdracht verfijnen. Maar hoe doe je dat?

ZOEKEN MET ZOEKWOORDEN

Je kunt je zoekopdracht verfijnen door er een woord aan toe te voegen. Bijvoorbeeld met het zoekwoord 'Nederland' als je werkstuk gaat over Nederlandse vogels. Het kan ook zijn dat je te weinig vindt, als je te veel zoekwoorden gebruikt: bijvoorbeeld 'vogels' 'Nederland' 'kust'. Het is daarom handig om het zoeken met verschillende woorden te proberen.

En hoe bedenkt je nu de juiste zoekwoorden bij jouw onderwerp? Dat doe je zo:

- Onderstreep drie sleutelwoorden in een vraag die je bedacht hebt over je onderwerp. Deze woorden tik je in.
- Vind je heel veel of juist heel weinig? Bedenk dan een ander woord voor de sleutelwoorden. Of verander je sleutelwoord in enkel- of meervoud. Bijvoorbeeld paddenstoelen in plaats van paddenstoel. Of verander je sleutelwoord van vrouwelijk in mannelijk. Bijvoorbeeld juf in plaats van meester.
- Krijg je te veel zoekresultaten? Maak het onderwerp kleiner: dus niet 'vogels', maar 'trekvogels'.
- Krijg je te weinig zoekresultaten? Maak het onderwerp groter: dus niet Akkrum, maar Friesland of Noord-Nederland.

Je krijgt dan bijvoorbeeld de volgende resultaten in de catalogus van een bibliotheek:

Zoekopdrachten bij mijn onderwerp	Aantal boeken
1. vogels	66
2. vogels Nederland	14
3. vogels Nederland kust	1
4. trekvogels	15
5. trekvogels Nederland	1

Zo kun je dit dus ook aanpakken voor jouw eigen onderwerp!

ZOEKEN OP INTERNET

Je zoekwoorden ga je ook gebruiken bij het zoeken op internet. Op internet bestaan verschillende zoekmachines. Bijvoorbeeld: jouwzoekmachine.nl, Bing.nl, DuckDuckGo.com en Google.nl. De resultaten verschillen per zoekmachine, daarom kan het handig zijn om er meerdere te proberen. En let op: het eerste resultaat is niet altijd het beste. Soms is het eerste resultaat een site die betaald heeft om bovenaan te staan. Je moet dus goed lezen, want voor je het weet, bekijk je reclame!

WEETJE
GOOGLE
ACCEPTEERT 32
ZOEKTERMEN
IN ÉÉN
ZOEKOPDRACHT.

Google is de meestgebruikte zoekmachine en daarom vind je hier wat extra uitleg over zoeken met Google:

'woorden tussen aanhalingstekens'

Zet je een zoekvraag tussen aanhalingstekens, dan zoekt Google naar pagina's waarop precies dezelfde woordcombinatie voorkomt.

Minteken

Met het minteken (-) kun je bepaalde woorden tijdens je zoektocht overslaan. Je zoekt bijvoorbeeld naar informatie over zout, maar je wilt alle sites met recepten waarin een

snufje zout is verwerkt overslaan. Tik dan in het zoekvenster:

zout -recept.

Hierdoor worden alle sites met het woord 'recept' overgeslagen.

WEETJE

DE
ZOEKRESULTATEN VIA
GOOGLE VERSCHILLEN
PER PERSOON! DAT KOMT
OMDAT GOOGLE ONTHOUDT
WAAR JIJ EERDER NAAR
HEBT GEZOCHT EN DAAR
REKENING MEE
HOUDT.

Plusteken

Google negeert losse cijfers, letters en woorden zoals 'en', 'het', 'waar' en 'hoe', omdat ze de zoekopdracht te veel vertragen. Maar ben je op zoek naar een bepaalde combinatie van

woorden en cijfers, gebruik dan het plusteken (+). Zoek je bijvoorbeeld de tweede Harry Potter film, dan ziet je zoekopdracht er zo uit: Harry Potter +2

Hoofdletters of kleine letters

Het maakt voor Google niet uit of je hoofdletters of kleine letters gebruikt. De zoekopdracht Tweede Wereldoorlog geeft dezelfde resultaten als de zoekopdracht tweede wereldoorlog. Punten en komma's worden door Google ook genegeerd: mevr. de Heer geeft dezelfde resultaten als mevr de Heer.

Tips van Google

Onderaan de zoekresultaten vind je tips van Google. Dit zijn populaire zoekopdrachten die te maken hebben met het woord of de zin waar je op dat moment mee zoekt. Hier staat misschien iets tussen dat jou dichterbij het antwoord brengt.

Zoekopdrachten gerelateerd aan harry potter +2

harry potter 3
harry potter 2 boek
harry potter and the chamber of secrets book
harry potter and the chamber of secrets cast
harry potter and the prisoner of azkaban
harry potter 4
harry potter en de gevangene van azkaban
harry potter 1

Googoooooooooole >
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 Volgende

WAT IS WAAR?

Op internet kun je veel informatie vinden, maar het is niet altijd waar... Hoe kun je controleren of het klopt? Als je meerdere sites kunt vinden waar hetzelfde staat, dan is de kans groter dat het waar is. Beter nog is het om andere soorten bronnen te zoeken. Je kunt bijvoorbeeld een boek raadplegen of aan iemand vragen die veel van het onderwerp weet wat hij of zij denkt - zou dit kunnen kloppen?

In je eigen woorden

In deze les oefen je:
met het ordenen van je
informatie en het schrijven van
een tekst in je eigen woorden.

1 Je vragen op volgorde

In les 1 heb je bij opdracht 6 en 7 vragen bedacht over je onderwerp. Deze vragen kun je gebruiken als de hoofdstukken van je werkstuk of project. Maar deze vragen staan waarschijnlijk nog niet in een logische volgorde. Je kunt op verschillende manieren een logische indeling maken, bijvoorbeeld 'van vroeger naar nu'.

Hieronder zie je een voorbeeld over het onderwerp vliegtuigen, ingedeeld van vroeger naar nu:

- 1 Wanneer is het eerste vliegtuig bedacht?
- 2 Wie heeft het eerste vliegtuig bedacht?
- 3 Hoe zag het eerste vliegtuig eruit?
- 4 Hoe snel kon het eerste vliegtuig vliegen?
- 5 Door welke nieuwe uitvindingen werd het vliegtuig steeds sneller?
- 6 Hoe ziet een vliegtuig er tegenwoordig uit?
- 7 Hoe snel kunnen vliegtuigen vliegen?
8. Hoe lang kan een vliegtuig in de lucht blijven zonder te tanken?

★ TIP

Heb je gekozen voor een bijzondere vorm, bijvoorbeeld een reisgids? Kijk dan in een reisgids welke indeling daar gebruikt wordt.

Schrijf nu je eigen vragen in een logische volgorde op.

Jouw vragen in een logische volgorde	Bruikbare informatie gevonden in:
	Schrijf hier de boektitel op, de link naar de site of naar het filmpje

2 Antwoorden op je vragen

In de afgelopen lessen heb je verschillende bruikbare bronnen gevonden over je onderwerp. Tijd dus om te kijken of je met deze bronnen je vragen kunt beantwoorden!

Schrijf achter de vragen in de tabel van opdracht 1, in welke bron of bronnen je het antwoord op deze vraag kunt vinden.

★ TIP

Zijn er vragen bij die je niet kunt beantwoorden met de bronnen die je gevonden hebt? Geen paniek. Je kunt verder gaan zoeken, maar je kunt ook gewoon een nieuwe vraag bedenken die je wel kunt beantwoorden!

★ TIP

Tijdens het zoeken naar de antwoorden op je vragen, kom je vast ook mooie foto's of tekeningen tegen. Noteer waar je ze hebt gevonden of bewaar ze op je computer. Deze kun je wellicht straks ook gebruiken voor je werkstuk of project.

★ TIP

Heb je informatie in een filmpje gevonden? Schrijf bij het filmpje dan ook de tijd op waar het antwoord op je vraag gegeven wordt. Bijvoorbeeld: 1:23 betekent: 1 minuut en 23 seconden. Dan kun je straks tijdens het schrijven het fragment nog eens terugkijken.

3 Sleutelwoorden zoeken

Heb je alle informatie gevonden? Tijd om te gaan schrijven! En om te laten zien dat je begrijpt waar je het over hebt, schrijf je je werkstuk in je eigen woorden. Maar hoe doe je dat? Om een tekst te schrijven in je eigen woorden zoek je eerst de sleutelwoorden in de tekst. Sleutelwoorden zijn de belangrijke woorden.

Onderstreep met potlood de sleutelwoorden in de tekst hieronder. Vergelijk daarna jouw onderstreepte woorden met die van een klasgenoot. Hebben jullie dezelfde sleutelwoorden? Onderstreep nog wat extra woorden of gum wat onderstrepingen uit.

Het land

Meer dan 80 procent van Japan is bedekt met bergen en heuvels. De berg Fuji is de hoogste top met 3776 m hoogte. De berg is een vulkaan die voor het laatst uitbarstte in 1707. Langs de kust, waar rivieren in zee uitkomen, liggen een aantal vlaktes. De hoofdstad Tokio ligt op het eiland Honshu in de Kantovlakte, het meest uitgestrekte laagland van Japan. In Japan liggen weinig meren. Er stromen veel korte rivieren. Alleen de Shinano en de Tone zijn langer dan 300 km.

Bron: Land in zicht Japan, bladzijde 13.

TIP

De sleutelwoorden gebruik je bij het schrijven van je eigen tekst. Hoe je dat doet lees je op bladzijde 28 en 29!

4 Synoniemen zoeken

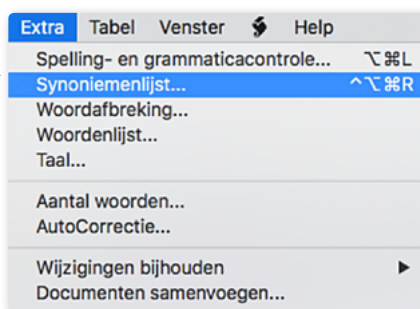
Bij het in je eigen woorden opschrijven is het handig om synoniemen te gebruiken. Met de site synoniemen.net en met Word kun je synoniemen vinden.

Zoek voor vijf sleutelwoorden die te maken hebben met je eigen onderwerp een synoniem en schrijf die hieronder op.

Sleutelwoord	Synoniem

★ TIP

Gebruik de synoniemenlijst in Word. Je selecteert het woord in de tekst waar je een synoniem voor zoekt. Ga daarna met je muis naar: Extra > synoniemenlijst. Er verschijnt een schermje waarin de synoniemen voor het geselecteerde woord staan.

★ TIP

Op Synoniemen.net vind je allerlei synoniemen. Klik je op Grafische weergave, dan zie je welke woorden met elkaar verbonden zijn. Klik op de woorden die tevoorschijn komen en zo vind je nog meer woorden.

Antwoord opdracht 3

Het land
 Meer dan 80 procent van Japan is bedekt met bergen en heuvels. De berg Fuji is de hoogste top met 3776 m hoogte. De berg is een vulkaan die voor het laatst uitbarstte in 1707. Langs de kust, waar rivieren in zee uitkomen, liggen een aantal vlaktes. De hoofdstad Tokio ligt op het eiland Honshu in de Kantovlakte, het meest uitgestrekte laagland van Japan. In Japan liggen weinig meren. Er stromen veel korte rivieren. Alleen de Shinano en de Tone zijn langer dan 300 km.

JE EIGEN WOORDEN

Het is best lastig is om een tekst uit een bron in je eigen woorden te schrijven!
We geven je wat tips over hoe je dit handig kunt aanpakken.

Stap 1 ▶

SLEUTELWOORDEN VINDEN

Sleutelwoorden zijn de belangrijke woorden in een tekst. Om sleutelwoorden te vinden, zoek je in elke zin naar woorden waar je 'de' of 'het' voor kan zetten (dat zijn de zelfstandig naamwoorden). Verder kijk je over wie of wat de zin gaat. Je zoekt naar de woorden die je nodig hebt om de tekst te begrijpen. Hieronder zie je een voorbeeld bij een tekst over het poolgebied.

DONKER EN KOUD

De winter op de polen is een verschrikking. Het is er ijskoud en donker. Op het uiterste puntje van de Noordpool gaat de zon op 22 september onder en komt pas weer op 21 maart te voorschijn. Maar dan blijft de zon ook een half jaar lang schijnen. Eigenlijk heb je daar maar één eindeloze nacht en één heel lange dag per jaar. Op de zuidelijkste punt van de aarde is het niet anders. Alleen vallen de jaargetijden daar op de Zuidpool precies andersom. De ijzige duisternis begint er op 21 maart, als het bij ons juist lente wordt. Aan de randen van de polen duurt de poolnacht en pooldag minder lang dan een half jaar. Daar is het wat minder extreem.

Bron: Infoblad van het Wereld Natuur Fonds over pooldieren

DONKER EN KOUD

De winter op de polen is een verschrikking. Het is er ijskoud en donker. Op het uiterste puntje van de Noordpool gaat de zon op 22 september onder en komt pas weer op 21 maart te voorschijn. Maar dan blijft de zon ook een half jaar lang schijnen. Eigenlijk heb je daar maar één eindeloze nacht en één heel lange dag per jaar. Op de zuidelijkste punt van de aarde is het niet anders. Alleen vallen de jaargetijden daar op de Zuidpool precies andersom. De ijzige duisternis begint er op 21 maart, als het bij ons juist lente wordt. Aan de randen van de polen duurt de poolnacht en pooldag minder lang dan een half jaar. Daar is het wat minder extreem.

Stap 2 ▶**SAMENVATTEN EN SYNONIEMEN GEBRUIKEN**

Als je de sleutelwoorden hebt gevonden herschrijf je de tekst. Zinnen die niet belangrijk zijn, laat je weg. Je gebruikt in ieder geval wel de sleutelwoorden. In plaats van het oorspronkelijke woord, kun je een synoniem gebruiken. Een synoniem is een ander woord met dezelfde betekenis. Een synoniem voor dokter is bijvoorbeeld arts. De tekst over het poolgebied bewerk je dan bijvoorbeeld als volgt:

Op de polen zijn de winters een ramp want het is er ijskoud en donker. De zon gaat op het uiterste puntje van de Noordpool onder op 22 september en verschijnt pas weer op 21 maart. Vanaf die dag blijft de zon een half jaar lang schijnen. Eigenlijk heb je daar maar één eindeloze nacht en één heel lange dag per jaar. Op de zuidelijkste punt van de aarde is het niet anders. Op de Zuidpool vallen de jaargetijden precies omgekeerd. Als het bij ons lente wordt, wordt het daar donker. De poolnacht en pooldag duren aan de randen van de polen korter dan een half jaar. Daar is het wat minder extreem.

Stap 3 ▶**SLEUTELWOORDEN VERVANGEN DOOR SYNONIEMEN**

Tijdens het herschrijven en samenvatten kun je ook nog synoniemen bedenken voor sleutelwoorden. De tekst over het poolgebied komt er dan bijvoorbeeld zo uit te zien:

Op de Noord- en Zuidpool zijn de winters een ramp want het is er steenkoud en donker. De zon gaat op het puntje van de Noordpool onder op 22 september en verschijnt pas weer op 21 maart. Vanaf die dag blijft de zon zes maanden lang schijnen. Eigenlijk heb je daar maar één eindeloze nacht en één heel lange dag per jaar. Op de zuidelijkste punt van de aarde is het niet anders. Op de Zuidpool vallen de seizoenen precies omgekeerd. Als het bij ons voorjaar wordt, wordt het daar donker. De poolnacht en pooldag duren aan de randen van de polen korter dan een half jaar. Daar is het wat minder extreem.

Je hoeft niet altijd dit stappenplan volledig te volgen. Misschien werken de tips hieronder voor jou ook goed!

★ TIP (VOOR DE KLETSER)

Lees de tekst en schrijf de sleutelbegrippen - en het liefst ook wat synoniemen - op een briefje. Vertel daarna uit je hoofd (met hulp van het briefje) wat je gelezen hebt. Neem het op met een voice recorder (veel telefoons hebben zo'n app). Luister naar jezelf en schrijf het verhaal op. Maak er dan 'schrijftaal' van door het aan te vullen en te verbeteren.

★ TIP (VOOR DE KIJKER)

Bedenk hoe je de informatie die je nodig hebt, kunt herkennen. Let op de plaatjes bij de tekst, opvallende woorden en cijfers. Onder welk tussenkopje zal die informatie waarschijnlijk staan? Dwaal met je ogen over de tekst. Heb je het woord gevonden? Lees dan nauwkeurig de tekst. Als je het antwoord niet hebt gevonden, bedenk dan een ander opvallend woord waarnaar je kunt zoeken of lees de hele tekst vanaf het begin.

★ TIP (VOOR DE LEZER)

Lees de belangrijkste informatie die je gevonden hebt. Schrijf daarna uit je hoofd op wat je nog weet. Vervolgens ga je de tekst verbeteren en aanvullen met informatie uit de verschillende bronnen die je gevonden hebt.

Jouw werkstuk

In deze les oefen je:
met het afmaken van je
werkstuk of project en het
maken van een planning.

1 Schets voor het omslag

Welke vorm heb je gekozen voor je werkstuk?

- Een reisgids
- Een kookboek
- Een tijdschrift
- Een *Hoe overleef ik...* boek
- Een *Hoe werkt een...* boek
- Geen bijzondere vorm
- Iets anders namelijk:

Maak nu op een los blaadje met potlood een schets van jouw omslag. Op het omslag schrijf je in ieder geval de titel van je werkstuk en jouw naam.

★ TIP

Op het omslag van een tijdschrift staan vaak 'quotes'. Dat zijn uitspraken of weetjes die nieuwsgierig maken naar wat er in het tijdschrift zelf staat.

★ TIP

Bekijk ook een paar omslagen van het soort boek of tijdschrift dat je hebt gekozen! Dat brengt je vast op nieuwe ideeën.

★ TIP

Denk ook aan de achterkant van je werkstuk! Vaak staat er een kort tekstje op de achterkant van een boek. Daarin schrijf je kort iets over de inhoud of vertel je over jouw ervaringen tijdens het schrijven of waarom je dit zo'n interessant onderwerp vindt.

2 Belangrijk!

Wat moet je nog meer doen om je project of werkstuk af te maken? Lees het hieronder!

► DE HOOFDSTUKTITELS

Als je klaar bent met het beantwoorden van alle vragen, bedenk je hoofdstuktitels. Daar gebruik je je voorlopige inhoudsopgave (zie les 4) bij. De vragen van de voorlopige inhoudsopgave verander je dan in korte beschrijvingen.

Dat doe je zo:

- Je onderstreept de sleutelwoorden.
- Je bedenkt eventueel een synoniem.
- Je maakt een korte beschrijving waar de sleutelwoorden of een synoniem in staan.

Bijvoorbeeld:

Voorlopige inhoudsopgave	Hoofdstuktitel
1 Wanneer is het eerste vliegtuig bedacht?	1 Het eerste vliegtuig
2 Wie heeft het eerste vliegtuig bedacht?	2 De uitvinder
3 Hoe zag het eerste vliegtuig eruit?	3 Het ontwerp
4 Hoe snel kon het eerste vliegtuig vliegen?	4 Records en weetjes van toen
5 Door welke nieuwe uitvindingen werd het vliegtuig steeds sneller?	5 Nieuwe uitvindingen
6 Hoe ziet het nieuwste vliegtuig er tegenwoordig uit?	6 Vliegtuigen vandaag
7 Hoe snel kan het nieuwste vliegtuig tegenwoordig vliegen?	7 Records en weetjes van nu
8 Hoe lang kan tegenwoordig een vliegtuig in de lucht blijven zonder te tanken?	

★ TIP

Tijdens het zoeken en schrijven pas je vaak nog dingen aan. Het antwoord op de vraag 'Hoe snel kon het eerste vliegtuig vliegen?' is te kort om een hoofdstuk over te kunnen schrijven. Je kunt deze vraag veranderen in: Records en weetjes van toen. Daar kun je veel meer over schrijven!

► DE INLEIDING

Je werkstuk begint met een inleiding. Maar de inleiding schrijf je pas als je alle hoofdstukken hebt geschreven! Want dan pas weet je wat er allemaal in je werkstuk aan bod komt. Je schrijft in de inleiding bijvoorbeeld waarom je het onderwerp gekozen hebt, wat je er al van wist en wat je te weten bent gekomen.

TIP

Maak je lezer nieuwsgierig! Schrijf bijvoorbeeld in je inleiding alvast een boeiende vraag die in je werkstuk wordt beantwoord.

► HET NAWOORD

Na het schrijven van de inleiding, schrijf je een nawoord. Hierin schrijf je kort wat er goed ging en wat beter kan. Je schrijft bijvoorbeeld wat je leuk of moeilijk vond en wat goed en minder goed ging bij het vinden van je informatie of bij het schrijven.

► DE BRONNENLIJST

Op de laatste bladzijde van jouw werkstuk maak je een lijst van al je bronnen. Hier schrijf je op welke boeken, tijdschriften en websites je hebt gebruikt. Zorg ervoor dat je in ieder geval de titel en de schrijver van het boek vermeldt. Heb je informatie op internet gevonden, gebruik dan de link van de site of het filmpje. Wanneer je informatie van een expert hebt gekregen, vermeld dan zijn of haar naam, beroep en eventueel een korte uitleg waarom die persoon zo veel van het onderwerp af weet.

3 Mijn planning

Misschien ben je nu al bijna klaar met je werkstuk of project! Of misschien ga je na deze vijf lessen pas echt beginnen. Als je nog gaat beginnen, dan is het handig om het stapsgewijs aan te pakken en een planning te gaan maken.

Met je leerkracht spreek je een dag af waarop je werkstuk of project af moet zijn.

Mijn werkstuk of project moet klaar zijn op:

Ik wil 8 weken daarvoor beginnen. Dat is op:

Vul nu de tabel hieronder in.

Welke stap	Tijd	Welke dag of dagen ik er aan werk:
Stap 1 en 2 ▶ onderwerp kiezen en vragen bedenken	1 week	Ik begin op: Ik werk er aan op:
Stap 3 ▶ informatie zoeken en ordenen	2 weken	Ik werk er aan op:
Stap 4 ▶ werkstuk in eigen woorden schrijven	3 weken	Ik werk er aan op:
Stap 5 ▶ werkstuk afronden	2 weken	Mijn werkstuk lever ik in op:

Meer informatie over dit Stappenplan vind je op bladzijde 34 en 35. Deze stappen kun je er ook bij houden als je aan de slag gaat met je werkstuk of project.

4 Help!

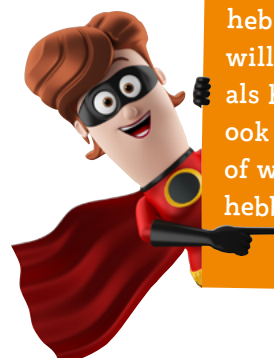
Stel, het is heel lastig of het lukt niet. Bedenk alvast aan wie je dan hulp kunt vragen.

Kruis twee mogelijkheden aan:

- ouders of verzorgers
- opa of oma
- oom of tante
- broer of zus
- buren
- vrienden, namelijk:
- iemand bij de bibliotheek
- leerkracht
- iemand anders, namelijk:
- iemand anders, namelijk:

★ TIP

Vraag alvast aan de mensen die je hiernaast heb aangekruist of ze je willen en kunnen helpen als het nodig is. Vertel ook wanneer je je project of werkstuk af moet hebben.

WERKSTUK EN PROJECT STAPPENPLAN

Deze stappen zet je als je een werkstuk gaat maken of aan een project gaat werken. Lukt er iets niet of vind je het lastig? Vraag meteen hulp!

Stap 1

Onderwerp kiezen en planning maken

Je begint met het kiezen van een onderwerp dat je heel interessant vindt.

Noteer de datum waarop je werkstuk klaar moet zijn en maak een planning voor wanneer je wat gaat doen.

Vraag aan je leerkracht hoeveel bladzijden of hoofdstukken je werkstuk moet hebben.

★ TIP

Heb je niet meteen een idee? Gebruik dan de ideeënlijst van les 1. Of vraag aan je vrienden of familie of zij iets weten dat bij je past.

★ TIP

Kijk bij les 5 voor een voorbeeldplanning.

Stap 2

Vragen bedenken

Je bedenkt met behulp van een *mindmap* interessante vragen over je onderwerp. Zo breng je in kaart wat je allemaal kunt gaan onderzoeken.

★ TIP

Gebruik de *mindmap* in les 2 als voorbeeld. Teken een lege *mindmap* en zet je eigen onderwerp in het midden.

Stap 3

Informatie zoeken en ordenen

Je gaat op zoek naar *informatie*, bijvoorbeeld in boeken (ga vooral ook naar de bibliotheek!) of op internet. Je kunt ook een kijkje nemen in een museum of een andere organisatie. Of je kunt iemand interviewen.

Je maakt aantekeningen van de informatie die je vindt. Dan kan met pen en papier, of in Word. Vervolgens maak je een voorlopige inhoudsopgave van de vragen die je hebt bedacht tijdens stap 2.

Je bekijkt of je voldoende informatie hebt om alle vragen te beantwoorden. Lukt dat niet? Geen stress! Bedenk dan een nieuwe vraag over de informatie die je wel hebt gevonden.

★ TIP

Lees op bladzijde 22 van dit projectboekje nog eens hoe je goede zoekwoorden bedenkt.

★ TIP

In Word en op de site synoniemen.net vind je snel synoniemen. Met de synoniemen kun je andere zoekwoorden gebruiken op internet of in de catalogus van de bibliotheek.

Stap 4

In je eigen woorden schrijven

Nu ga je de vragen beantwoorden die je bedacht hebt. Eerst zet je de vragen in een logische volgorde. Dat is je voorlopige inhoudsopgave. Vervolgens pak je de bronnen die je gevonden hebt erbij. Je leest en bekijkt je bronnen. Ten slotte schrijf je in eigen woorden het antwoord op je vragen op.

Om een tekst te schrijven in je eigen woorden zoek je eerst de sleutelwoorden in de tekst. Sleutelwoorden zijn de belangrijke woorden. Vervolgens herschrijf je de tekst met de sleutelwoorden. Eventueel gebruik je synoniemen om de tekst te herschrijven. Ten slotte bedenk je hoofdstuktitels.

★ TIP

Kom je mooie plaatjes tegen die goed bij een hoofdstuk passen? Bewaar ze meteen op je computer; later kun je ze wellicht gebruiken.

★ TIP

Lees op bladzijde 28 en 29 hoe je een tekst in eigen woorden kunt schrijven.

Stap 5

Je werkstuk of project afmaken

Als je alle hoofdstukken geschreven hebt, maak je nog een:

- inleiding
- nawoord
- bronnenlijst
- omslag

Zo komt je werkstuk er uit te zien:

- omslag
- inleiding
- inhoudsopgave
- hoofdstuk 1
- hoofdstuk 2
- hoofdstuk 3 en zo verder
- bronnenlijst
- nawoord

★ TIP

Lees in les 5 bij opdracht 2 de informatie over wat er in een inleiding, nawoord en bronnenlijst moet staan.

★ TIP

Vraag iemand om mee te lezen. Begrijpt die ander wat je bedoelt? Dan heb je het duidelijk opgeschreven!

★ TIP

Print je werkstuk twee of drie dagen voordat je het moet inleveren. Als er wat tegenzit (je printer is stuk... het papier is op...), dan heb je nog tijd om het te regelen!

mede mogelijk gemaakt door

RIJKS MUSEUM

de Bibliotheek

SIDNfonds